

Exempel den ikke saa sjelden udtalte Anskuelse, at Fæstebonden har en Slags Medieendomsret til Gaarden. Der er talt og skrevet saameget om de offentlige Foranstaltninger, som ere trufne til Selveiendoms Udbredelse for flere Aar siden, navnlig paa Sorø Akademies, Universitetets og Communitetets Godser; der er offentlig blevet yttret, uden at jeg veed, det offentlig er blevet modsagt, hvorledes mange Fæstere ere blevne berigede paa Stiftelsernes Beføstning, og hvorledes Mange, strax efterat være blevne Ciere, have med betydelig Avance solgt deres Gaarde til Andre. Det forekommer mig, at der ikke er taget tilbørligt Hensyn til disse indvundne Erfaringer, ved Uarbejdelsen af det foreliggende Lovforslag; det forekommer mig ogsaa, at dette lider af nogen Genfibighed, idet deri mere er taget Hensyn til Fæstebøndernes Larm end til Stiftelsernes Larm. Jeg ynder ingenlunde Fæsteforholdet, og jeg kunde meget ønske, at dette forviklede Forhold snarest blev afløst paa en heldig Maade, men man maa betænke, at Stiftelserne, ligesom Godseierne, ere fuldkomne, men indskrænkede Ciere af Bøndergodset, at Fæstebonden har ingensomhelst Medieendomsret dertil, og at det staaer i de paagældende Godseiers og Stiftelsers Magt, efter den nugældende Lovgivning, at sælge Gaarden ved Auction, naar den bliver fæstebelig. Jeg frygter for, at man ved det Lovudkast, som foreligger, kommer Stiftelsernes Eiendomsret for nær, og jeg kan derfor ikke give min Stemme dertil, medens jeg paa den anden Side ikke skønner rettere; end at det af Rigsdagsmanden for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Zillisch) indbragte Endringsforslag har paa en meget heldig Maade løst Opgaven. Jeg finder, at der heri er paa den ene Side taget behørigt Hensyn til Stiftelsernes Larm, saaledes at disse ikke komme til at lide noget Tab eller hazardere ved at Fæstegodset overgaaer til Selveiendom, og at der paa den anden Side ligeledes er nævnt Vilkaar, som man ikke kan nægte, at Fæstebonden, hvis han gaaer ind derpaa, vil kunne være vel tjent med og staae sig vel ved.

**Sad:** Dengang da det almindelige Forslag om Fæstes Overgang til Selveiendom

forelaa, udtalte jeg saa vidtløftig min Anskuelse om Sagen, at jeg ikke ansaae det for fornødent ved 1ste Behandling af det foreliggende specielle Forslag at udvikle mig nøiere. Jeg formeente ogsaa dengang, at man saameget som muligt vilde søge i det eventuelle Udvalg at faae repræsenteret de forskjellige Anskuelser saaledes, at der derigennem vilde fremkomme en Diskussion. Dette er imidlertid ikke skeet, idet alle Medlemmer af det nedsatte Udvalg næsten i Et og Alt troe at kunne følge det indbragte Forslag. Jeg antager derfor, at det nu er nødvendigt for Enhver, som hylder en anden Anskuelse, at udtale den og begrunde sin Formenting. Jeg er saalidet, hvilket jeg tidligere har udtalt, imod en Evangslov eller, med andre Ord, imod en Lov, som bestemmer, at Fæstet skal overgaae til Selveiendom, at jeg endogsaa for min Part gjerne vil deeltage i et Lovgivningsarbejde, som bestemmer Afløsningen af alt ogsaa privat Fæstegods. Det er min fulde Overbevisning, at Eiendomsretten over Jorden er ganske anderledes indskrænket end enhver anden Eiendomsret; det er min Overbevisning, at Eiendomsretten over Fæstejorden her i Danmark end yderligere er indskrænket. Staten har over Jord en Oveieendomsret, som den ikke har over andre Ting, og det ligger deri, at Jorden, som egentlig er skabt for Alle, kun bestodes og eies af Enkelte, fordi dette er den eneste Form, under hvilken Jordens Udbytte kan komme Alle tilgode. Denne Oveieendomsret har Staten i en endnu høiere Grad over Fæstejorden, ifølge hele Lovgivningens Udvikling. Jeg er derfor aldeles enig i, at man er berettiget til at komme med en Lov, hvorved man bestemmer, at Fæstet skal overgaae til Selveiendom; men jeg mener paa den anden Side, at man kun skal gjøre et saadant Skridt, der dog gjør en Indskrænkning i den Ret, som Vedkommende har, paa den Maade, som er den lempeligste, og som tillige er den, der træffer det beleiligste og heldigste Tidspunkt, og det har jeg ikke kunnet indsee er Tilfaldet undtagen ved Fæstebelighed. Jeg kan ikke indsee, at der gives nogen anden Maade, paa hvilken man aldeles bestemt kan udfinde Værdien af en Eiendom, end ved at